

ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW PRACY, PŁAC I SPRAW SOCJALNYCH ORAZ ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 19 lutego 1977 r.

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu urządzeń wytwarzających pola elektromagnetyczne w zakresie od 0,1 MHz do 300 MHz.

Na podstawie art. 208 § 1 i § 3 Kodeksu pracy (Dz. U. z 1974 r. Nr 24, poz. 141 i z 1975 r. Nr 16, poz. 91) po porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie dotyczy bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu urządzeń wytwarzających pola elektromagnetyczne w zakresie od 0,1 MHz do 300 MHz, a w szczególności przemysłowych urządzeń grzejnych, indukcyjnych i dielektrycznych, urządzeń radiokomunikacyjnych, urządzeń fizykoterapeutycznych i diagnostycznych.

§ 2. 1. Na obszarze otaczającym urządzenia, o których mowa w § 1, ustala się następujące strefy ochronne:

- 1) strefę pośrednią,
- 2) strefę zagrożenia,
- 3) strefę niebezpieczną.

Obszar poza strefami ochronnymi stanowi strefę bezpieczną.

2. Granice poszczególnych stref ochronnych ustala się dla zakresów częstotliwości od 0,1 MHz do 10 MHz oraz powyżej 10 MHz do 300 MHz w drodze pomiarów kontrolnych:

- 1) wartości skutecznej natężenia pola elektrycznego i magnetycznego w zakresie częstotliwości od 0,1 MHz do 10 MHz, wyrażonych w voltach na 1 metr (V/m) i amperach na 1 metr (A/m),
- 2) wartości skutecznej natężenia pola elektrycznego w zakresie powyżej 10 MHz do 300 MHz wyrażonej w voltach na 1 metr (V/m).

§ 3. W zakresie częstotliwości od 0,1 MHz do 10 MHz ustala się następujące granice poszczególnych stref:

- 1) na obszarach poza strefami ochronnymi (w strefie bezpiecznej) najwyższa wartość natężenia pola elektrycznego nie może przekraczać 20 V/m, a natężenie pola magnetycznego 2 A/m,
- 2) w strefie pośredniej graniczne wartości natężenia pola elektrycznego wynoszą powyżej 20 V/m do 70 V/m, a pola magnetycznego powyżej 2 A/m do 10 A/m,
- 3) w strefie zagrożenia graniczne wartości natężenia pola elektrycznego wynoszą powyżej 70 V/m do 1000 V/m, a pola magnetycznego powyżej 10 A/m do 250 A/m,
- 4) w strefie niebezpiecznej natężenie pola elektrycznego jest większe niż 1000 V/m, a natężenie pola magnetycznego jest większe niż 250 A/m.

§ 4. W zakresie częstotliwości powyżej 10 MHz do 300 MHz ustala się granice poszczególnych stref według wartości natężenia pola elektrycznego:

- 1) na obszarach poza strefami ochronnymi (w strefie bezpiecznej) najwyższa wartość nie może przekraczać 7 V/m,
- 2) w strefie pośredniej graniczne wartości wynoszą od powyżej 7 V/m do 20 V/m,

3) w strefie zagrożenia graniczne wartości wynoszą od powyżej 20 V/m do 300 V/m,

4) w strefie niebezpiecznej wartość natężenia jest większa niż 300 V/m.

§ 5. Oznakowania granic stref ochronnych dokonują zakłady pracy użytkujące urządzenia wytwarzające pola elektromagnetyczne w sposób wskazany przez instytucję upoważnioną w myśl § 8 do wykonywania pomiarów kontrolnych promieniowania oraz zgodnie z Polską Normą dotyczącą oznakowania źródeł i stref ochronnych promieniowania elektromagnetycznego.

§ 6. 1. Ustala się następujące zasady przebywania pracowników na obszarze poszczególnych stref:

- 1) na obszarze stref ochronnych mogą przebywać wyłącznie pracownicy, u których w wyniku przeprowadzonych badań lekarskich stwierdzono brak przeciwwskazań zdrowotnych do przebywania w zasięgu pól elektromagnetycznych,
- 2) w strefie pośredniej mogą przebywać pracownicy zatrudnieni przy produkcji, naprawach, przeglądach, obsłudze lub stosowaniu urządzeń wymienionych w § 1 w czasie jednej zmiany roboczej,
- 3) w strefie zagrożenia mogą przebywać pracownicy wymienieni w pkt 2 przez czas ograniczony; dopuszczalny czas przebywania w tej strefie ulega skróceniu zależnie od natężenia pól elektromagnetycznych,
- 4) w strefie niebezpiecznej przebywanie pracowników jest zabronione.

2. Zasady obliczania dopuszczalnego czasu przebywania w strefie zagrożenia określa załącznik do rozporządzenia.

3. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do osób poddawanych napromienianiu polami elektromagnetycznymi pod nadzorem fachowych pracowników służby zdrowia w celach diagnostycznych lub leczniczych.

4. Zakres i sposób przeprowadzania badań lekarskich pracowników mających przebywać lub przebywających na obszarze stref ochronnych oraz kandydatów do odbycia przygotowania zawodowego w warunkach narażenia na działanie pola elektromagnetycznego regulują przepisy w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników.

§ 7. 1. Na stanowiskach pracy i w innych miejscach przebywania pracowników w otoczeniu urządzeń wytwarzających pola elektromagnetyczne należy przeprowadzać okresowe pomiary kontrolne pola elektromagnetycznego co najmniej raz na trzy lata i każdorazowo w razie zmiany warunków eksploatacji, które mogą wpływać na wielkość pól elektromagnetycznych.

2. Jeżeli rodzaj i rozmieszczenie urządzeń wytwarzających pola elektromagnetyczne ulegają częstym zmianom,

w szczególności przy pracach naukowych, konstrukcyjnych lub w zakładach remontowych, należy każdorazowo wykonywać pomiary kontrolne i w miarę potrzeby przeprowadzać kontrole stopnia napromienienia pracowników.

3. Warunki napromieniania i ocenę stopnia napromieniania określa się dla maksymalnej mocy wyjściowej danego urządzenia oraz przy najbardziej niekorzystnym wariacie eksploatacji zgodnej z przeznaczeniem.

4. O potrzebie przeprowadzenia pomiarów kontrolnych użytkownik obowiązany jest zawiadomić instytucję upoważnioną do przeprowadzania takich pomiarów oraz państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego.

5. Państwowy wojewódzki inspektor sanitarny może zarządzić przeprowadzenie dodatkowych pomiarów kontrolnych bądź zarządzić wykonywanie pomiarów kontrolnych w okresach krótszych niż raz na trzy lata — z własnej inicjatywy, na wniosek instytucji upoważnionych do przeprowadzania pomiarów lub na wniosek użytkownika.

§ 8. 1. Przeprowadzanie pomiarów kontrolnych, wydawanie opinii dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w zasięgu pól elektromagnetycznych oraz prowadzenie na zlecenie szkolenia należy do organów Państwowej Inspekcji Radiowej, które w tym zakresie działają w porozumieniu z właściwymi organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Decyzje o dopuszczalności warunków pracy w zasięgu pól elektromagnetycznych wydawane są przez właściwe organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

2. W razie wątpliwości co do stopnia narażenia na działanie pola elektromagnetycznego, a w szczególności na pograniczu stref oraz w zasięgu pól pochodzących z kilku źródeł, ustalenia dotyczące dopuszczalności i zasad przebywania na określonym obszarze podejmuje właściwe terenowo organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

3. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej na wniosek zainteresowanego ministra (kierownika urzędu centralnego) może wyrazić zgodę na wykonywanie zadań określonych w ust. 1 przez inne instytucje przygotowane do tych zadań.

4. Badania, o których mowa w ust. 1 i 3, wykonywane na rzecz użytkowników urządzeń wytwarzających pola elektromagnetyczne, są odpłatne.

5. Sposób przeprowadzania pomiarów kontrolnych i oceny ich wyników dla celów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz zasady sporządzania protokołów pomiarowych i orzeczeń regulują odrębne przepisy.

6. Sprawy dotyczące zgłaszania zmiany warunków pracy i okresowych pomiarów kontrolnych pól elektromagnetycznych wytwarzanych przez urządzenia zainstalowane na jednostkach pływających regulują odrębne przepisy.

§ 9. Zakład pracy jest obowiązany przeszkolić co najmniej raz na trzy lata pracowników w zakresie bezpiecznego obchodzenia się z urządzeniami wytwarzającymi pola elektromagnetyczne. Wyniki tego przeszkolenia powinny być potwierdzone protokołem.

§ 10. 1. O zamierzonym uruchomieniu zakładu lub stanowiska pracy, na którym pracownicy mogliby być narażeni na działanie pól elektromagnetycznych, zakład pracy powinien zawiadomić właściwe terenowo organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej i Inspekcji Pracy

2. Wprowadzenie do produkcji, lokalizacja i instalacja urządzeń wytwarzających pola elektromagnetyczne wymagają zgody właściwych terenowo organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej i Inspekcji Pracy.

3. Zakłady pracy powinny zawiadomić właściwe terenowo organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej i Inspekcji Pracy o użytkowaniu urządzeń wytwarzających pola elektromagnetyczne w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia.

§ 11. Zasady bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu urządzeń, o których mowa w § 1, w jednostkach i zakładach wojskowych oraz przedsiębiorstwach podległych Ministrowi Obrony Narodowej i Ministrowi Spraw Wewnętrznych, jak też w jednostkach organizacyjnych podległych innym ministrom, stosujących urządzenia objęte specjalnymi zastrzeżeniami, regulują odrębne przepisy.

§ 12. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 1977 r.

Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych: *T. Rudolf*
Minister Zdrowia i Opieki Społecznej: *w z. J. Gręnda*

Załącznik do rozporządzenia Ministrów Pracy, Płac i Spraw Socjalnych oraz Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 19 lutego 1977 r. (poz. 33).

Zasady obliczania dopuszczalnego czasu przebywania w strefie zagrożenia.

Dobowy dopuszczalny czas przebywania pracowników i innych osób w strefie zagrożenia w zakresie częstotliwości od 0,1 MHz do 300 MHz oblicza się według wzorów:

1) dla pola magnetycznego o częstotliwości od 0,1 MHz do 10 MHz

$$T_d = \frac{80}{H}$$

2) dla pola elektrycznego o częstotliwości od 0,1 MHz do 10 MHz

$$T_d = \frac{560}{E}$$

3) dla pola elektrycznego o częstotliwości od ponad 10 MHz do 300 MHz

$$T_d = \frac{3200}{E^2}$$

Oznaczenia:

T_d — oznacza dopuszczalny czas przebywania w godzinach,

H — oznacza średnie natężenie pola magnetycznego (A/m) działającego na pracowników w czasie T_d ,

E — oznacza średnie natężenie pola elektrycznego (V/m).